

Lippu puolitangossa

Kaislakujaan nuoret ovat lähdössä syyskuisena tiistaina yhtä matkaa kouluun. Pihalla Salma huomaa, että lipputangossa on lippu, joka on jäänyt tangon puoliväliin roikkumaan.

– Eikö liputus ole tarkkaa hommaa? Miksi lippu roikkuu keskellä tankoa? Salma ihmettelee.

– Tuo tarkoittaa suruliputusta, selittää Sasu.

– Onko joku meidän talostamme kuollut? Salma kysyy huolestuneena.

– Ei kai nyt taas, huokaa Roope, - eiköhän kyse ole Lahtisen tädistä, joka menehtyi sairaalassa silloin kaksi viikkoa sitten. Tänään taitaa olla Lahtisen tädin siunaustilaisuus. Äiti lähetti adressin Lahtisen tädin tyttärelle viime viikolla.

– Hautajaisiako tarkoitat? varmistaa Muhis.

Roope nyökkää vakavana.

– Miksi sitten sanoit ”siunaustilaisuus”? Muhis kysyy.

Roope ja Sasu selittävät Muhikselle, että kristillisessä seurakunnassa vainajalle järjestetään siunauskappelissa tai kirkossa siunaustilaisuus, jonka jälkeen suoritetaan joko arkkuhautaus tai tuhkaus ja uurnanlasku. Tuhkaus ja uurnanlasku eivät tapahdu samana päivänä.

- *Oletko ollut joskus hautajaisissa? Millaiset hautajaiset ne olivat?*
- *Ota selvää suruliputuksen ohjeistuksesta.*

Salma ihmettelee asiaa:

– Onpa outoa! Joku kuolee, ja sitten odotetaan kaksi viikkoa ennen siunaamista ja vielä lisääkin, ennen kuin vainaja pääsee hautaan!

– Täällä kylmässä ilmanalassa on mahdollista odotella siunaustilaisuutta, järjestellä asioita, kutsua suku koolle ja leipoa maustekakkuja, toteaa Bella rationaalisesti.

– Joo, aika isoja tilaisuuksia hautajaiset voivat olla, vahvistaa Sasu.

– Surevat omaiset saavat muuta ajateltavaa, kun laskevat kahvikuppeja ja miettivät, pitääkö tarjota karjalanpaistia, koska tati siitä kovasti tykkäsi, vai voidaanko syödä sellaista, mistä saattoväki pitää, Karri melkein hihittää.

- *Voiko kuolemaa mielestäsi käsitellä huumorin kautta? Millaisissa tilanteissa?*

Muhis katsoo Karria ihmeissään, koska ei voisi ajatellakaan vitsailevansa tällaisella asialla. Samalla hän miettii kavereidensa äsken käyttämiä, mutta itse harvoin kuulemiaan sanoja tuhkaus, saattoväki ja urna.

– Niin, vaaliurna! Muhis muistaa äkkiä mistä yksi sanoista on hänelle tuttu.

– No tuota..., aloittaa Roope, vaaleissakin on kyllä urna, mutta tuhkaurna on aivan omanlaisensa esine. Vaaliurna avataan, kun äänestys päättyy, mutta vainajan tuhkat suljetaan urnaan ja yleensä lasketaan uurnahautaan.

– Hei, voidaanhan ne myös sirotella muistolehtoon! tarkoittaa Sasu. - Etkö muista, miten isovaarinkin tuhkat siroteltiin sinne muistolehtoon?

Bella alkaa miettiä, mitä on lukenut vainajan tuhkien käsittelyyn liittyen. Hän hakee nopeasti netistä aluehallintoviraston sivut ja lukee sieltä, että vainajan tuhka on vuoden kuluessa tuhkaamisesta joko haudattava tai muuten sijoitettava pysyvästi yhteen paikkaan. Sekä haudamiseen että maa- tai vesialueelle sirotteluun on oltava alueen omistajan tai haltijan suostumus, joka kannattaa pyytää kirjallisena.

– Siis saako tuhkat sirotella minne vain? Vaikka mökkijärveen? kysyy Viktoria ällistyneenä.

– En tule enää teidän mökillenne uimaan, hän ilmoittaa.

– Ei meidän mökkijärveemme ole ketään siroteltu, ainakaan nykyaikana, rauhoittelee Bella ja jatkaa, että säädösten mukaan tuhkan haudamiseen ei tarvita aluehallintoviraston lupaa, jos paikalle ei tule hautamuistomerkkiä tai muuta näkyvää merkkiä haudasta eli jos ei muodosteta yksityistä hautapaikkaa.

– Eli mökille siis voisi perustaa yksityisen haudan muistomerkkeineen, jos siihen saisi aluehallintoviraston luvan, jatkaa Karri pohdintaa.

Viktoria pyytää kavereitaan lopettamaan puheet, koska hänen ihonsa on jo ihan kananlihalle. Häntä kammottavat toisten arkiset puheet kuolemasta ja vainajan tuhkien käsittelystä. Hän on tottunut siihen, että haudaus pyritään järjestämään kolmen päivän kuluessa kuolemasta ja että vainaja haudataan arkussa. Ajatuskin arkun sulkemisesta polttouuniin ja tuhkasta uurnassa tuntuu hänestä suorastaan kammottavalta. Hän tietää kyllä, että polttohaudaus on ortodoksisessakin kirkossa mahdollinen, jos vainaja on eläessään sitä toivonut, mutta hänen suvussaansakin niin ei ole tehty.

Koulun pihalla Bella jatkaa tiedonhakuja ja löytää Yleisradion nettisivuilta uutisen hautauskulttuuristamme. Uutisessa kerrotaan, että moni kokee siunaustilaisuuden ja uurnanlaskun erillisinä tilaisuuksina raskaaksi järjestelmäksi. Esimerkiksi silloin, jos lähiomaiset asuvat kaukana, on kaksivaiheinen hautaustapa pitkä ja vaivalloinen.

– Hei, täällä kerrotaan asiasta lisää! huutaa Bella kavereilleen.

– Tähän uutiseen on haastateltu teologia, jonka mukaan ei olisi mitään estettä sille, että vainaja olisi tuhkattu jo ennen hautajaisia, Bella kertoo.

– Ai että siellä kappelissa olisi pelkkä tuhkauurna, jota muisteltaisiin ja joka siunattaisiin? hämmästelee Sasu.

– Niin, vahvistaa Bella ja jatkaa, että uutisen mukaan kristinuskon kannalta sillä ei ole väliä, siunataanko vainaja arkussa vai tuhkana. Kysymys on tapakulttuurista.

Yhdessä nuoret pohtivat sitä, että hautajaisissa on eri kulttuureissa ja katsomuksissa kautta aikojen ollut kyse siirtymäriitistä. Läheisestä täytyy luopua ja siirtää hänet lopullisesti maan alle.

- *Ota selvää oman sukusi tai lähipiirisi tavoista hautajaisiin liittyen.*

Lähteet:

Kuka haluaa kahdet hautajaiset? Luterilaisessa kirkossa arkkua seuraa urna. Marjo Rein, 7.5.2017. Yle.fi (<https://yle.fi/uutiset/3-9584711>)

Hautaustoimilaki. 6.6.2003/457. Finlex.fi (<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajan-tasa/2003/20030457>)